Eduskunta
Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 6.6.2022

HE 92 / 2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuljetusyritysten määräaikaisesta polttoainetuesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle, jossa esitetään kuljetusalalle kohdistuvaa määräaikaista polttoainetukea. Tuki kompensoisi polttoaineiden hintojen noususta yrityksille aiheutuneita kustannuksia. Tuki koskisi maanteillä tapahtuvia tavara- ja henkilökuljetuksia, ja sitä olisi mahdollista saada kolmelta kuukaudelta (helmikuu-huhtikuu 2022).

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) suhtautuu kriittisesti hallituksen esitykseen kuljetusyritysten polttoainetuesta. Lähtökohtaisesti yritystoimintaan kuuluu riski siitä, että toimintaympäristön muutoksilla on vaikutuksia yritysten kannattavuuteen. Toimintaympäristön muutokset voivat johtaa kannattavuuden nousuun tai laskuun. Siinä missä toimintaympäristön muutoksen seurauksena kasvaneita voittoja ei tulouteta koko yhteiskunnalle, ei myöskään yritysten tappioita tule kattaa yhteiskunnan rahoilla. Toimintaympäristön muutosten tuleekin näkyä yritysten tuloksessa sillä se ohjaa yritysten alalle tuloa ja poistumista ja johtaa kansantalouden tuotantokapasiteetin optimaaliseen käyttöön. Tämä markkinatalouden keskeinen mekanismi, joka ohjaa tuotannon kohdistumista, johtaa viime kädessä tuottavuuden ja hyvinvoinnin kasvuun.

Esitetyn kaltainen yritysten äkillistä toimintaympäristön muutosta kompensoiva tuki on kansantalouden näkökulmasta hyödyllinen ainoastaan, jos sillä pystytään torjumaan yritysten laajamittainen konkurssiaalto, joka johtaisi kansantalouden tuotantokapasiteetin pysyvään ja merkittävään heikkenemiseen. Tällöinkin keskeistä on se, että toimintaympäristön muutos on hetkellinen eikä pysyvä. Lisäksi konkurssien seurauksena markkinalta tulisi poistua jotain sellaista mikä ei palautuisi markkinalle hetkellisen kriisin jälkeen. Esimerkkinä perustellusta toimintaympäristön hetkellistä muutosta kompensoineesta tuesta voidaan pitää yritysten kustannustukea koronapandemian alkuvaiheessa.

Esitetyn tuen kohdalla edellä käsitellyt kriteerit eivät täyty. Ensinnäkin tuki tulisi todennäköisesti vaikuttamaan konkurssien määrään vain marginaalisesti ja iso osa siitä kohdistuisi yrityksille, jotka pysyisivät markkinalla myös ilman tukea. Tuki ei käytännössä vaikuta yritysten tämän hetken likviditeettitilanteeseen, koska se maksetaan vasta marraskuussa. Lisäksi hallituksen esityksessä ei ole esitetty näyttöä siitä, että kuljetusyritysten alalta poistuminen hetkellisen shokin perusteella johtaisi tuotantokapasiteetin merkittävään ja pysyvään pienenemiseen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ

Hallituksen esityksessä tuen tarvetta perustellaan sillä, että yrityksillä ei ole mahdollisuutta siirtää kasvaneita kustannuksia nopeasti hintoihin. Esimerkiksi taksiala on tämän perusteella rajattu esityksen ulkopuolelle. Kuitenkin esimerkiksi tuen piiriin kuuluvassa linja-autojen kaukoliikenteessä hintojen sopeutuminen on nopeaa ja hinnoissa on merkittävää viikkokohtaista vaihtelua. Esitetty toimialajaottelu vaikuttaa tämän perusteella keinotekoiselta eikä sitä, että yritys ei voi heti sopeuttaa hintoja muuttuneisiin kustannuksiin voida pitää riittävänä syynä julkiselle tuelle.

Riskinä esitetystä tuessa on se, että siitä voi syntyä ennakkotapaus. Jatkossa yritykset voivat alkaa ajamaan kyseisen kaltaista tukea aina kun niiden kustannukset hetkellisesti kasvavat. Koronapandemian aikana perustettu kustannustuki osoittaa, että tuista tulee helposti pysyviä. Alun perin hetkellisesti tarkoitettu kustannustuki on jatkunut jo useamman vuoden ja sitä on jaettu monta kierrosta.

Miika Heinonen
ekonomisti

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ